

Antun Tucak

PROSLOV

Zavod za znanstveni i umjetnički rad HAZU u Osijeku i Muzej Slavonije bili su 25. i 26. listopada 2013. domaćini i organizatori multidisciplinarnog znanstvenoga skupa naslovljenog *Stara knjiga – kulturno-povijesno i znanstveno izvorište*. Cilj je bio svratiti pozornost na značenje starih i rijetkih knjiga kao povijesnoga izvora, ali i bibliofilskog i muzejskog predmeta, te na njihovu slojevitost i važnost kao prvorazrednih spomeničkih vrela.

Na skupu je sudjelovalo četrnaest znanstvenika iz različitih ustanova s područja Hrvatske, od zavoda Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu (Odsjeka za povijest medicinskih znanosti, Arhiva za likovne umjetnosti, Zavoda za ornitologiju i Knjižnice) do Muzeja Slavonije Osijek, Filozofskoga fakulteta Sveučilišta J. J. Strossmayera u Osijeku, Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek, Hrvatskog državnog arhiva do Fakulteta strojarstva i brodogradnje u Zagrebu.

U ovome broju *Anala* otisnuli smo one radove koji su propitivali o čemu nas uči stara knjiga: jesu li hrvatski, odnosno slavonski, dopreporodni pisci promišljali problem identiteta naroda, jesu li propitivali sastavnice hrvatskog nacionalnog identiteta, jesu li postavljali pitanje odnosa pisca i čitatelja (Zlata Šundalić); kako djeluju obiteljske knjižnice osječkog muzeja u koji je nakon Drugog svjetskog rata dopremljena i knjižnica Valpovačkog vlastelinstva zajedno s ostalim kulturno-povijesnim predmetima obitelji Prandau-Normann (Marina Vinaj); o kulturno-povijesnoj i znanstvenoj vrijednosti jedne od najvažnijih i najvrjednijih zbirki knjižnice Muzeja Slavonije Osijek - Zavičajne zbirke *Essekiana* (Ivana Knežević), o pozivima na pretplatu časopisa i letcima iz Zbirke sitnoga tiska Hemeroteke Muzeja Slavonije u Osijeku (Vlasta Rišner); te o tajnama koje krije *Časoslov Farnese*, brevijar kojeg je oslikao čuveni hrvatski minijaturist Julije Klović, posebice o do sada manje poznatim detaljima koji ga oslikavaju s aspek-

ta ornitologije (Jasenka Ferber Bogdan i Jasmina Mužinić). U lepezi različitih pristupa zadanoj tematici nije izostavljen ni onaj koji se odnosi na izvore o drevnom liječenju na primjeru dviju slučajno sačuvanih Karlobaških ljekaruša (Stella Fatović-Ferenčić), ni onaj koji tematizira pregled mogućnosti obrade legata koje pruža knjižnični integrirani sustav CROLIST (Marijana Špoljarić). Donose se, nadalje, podaci o katalozima kao izvoru informacija o prijašnjim vlasnicima knjiga (Marijana Špoljarić i Inge Majlinger-Tanocki); o počecima novinstva u Osijeku (Maja Glušac); stanju projektivnosti knjižne građe Odjela muzealnih tiskovina Muzeja Slavonije (Goran Rem); kao i oni o heraldičkim znakovima kao izvorima za istraživanje povijesti knjige 16. i 17. stoljeća (Mladen Radić).

Knjižnica Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti potaknula je 2008. godine osnivanje Digitalne zbirke HAZU, a stara knjiga zastupljena je u znatnom dijelu ove digitalizirane zbirke izdanja i trezorskih knjiga te u knjižnim fondovima drugih jedinica (Vedrana Juričić). Digitalizirani dokumenti čuvari su bogate pisane nacionalne baštine, a nakon izgradnje programa *DocMark*, čija je svrha označivanje digitaliziranih slikovnih dokumenata u svrhu analize tih oznaka na pojedinačnim dokumentima i/ili njihove usporedbe, upoznati smo i s *TEIMark*-programom u kojemu se označivanje odvija nad stvarnim tekstom, a ne njegovom slikom, čime su omogućena lingvistička i druga istraživanja usmjerena na sadržaj dokumenata (Mario Essert).

Prikazana je time i objavljena bogata skala reprezentativnih istraživanja u rasponu od 16.-20. stoljeća i razvoj programa njihove digitalizacije u suvremenosti. Time su tek naznačene svekolike mogućnosti koje ovakva istraživanja otvaraju potvrđujući važnost promicanja nacionalne baštine uključivanjem raznih struka i istraživačkih pristupa.

Zahvaljujem recenzentima, autorima i svima koji su svojim trudom i zalaganjem pridonijeli da i ovaj broj *Anala* ostvarimo. Vjerujemo da će vrijeme i ovu knjigu učiniti korisnim i vrijednim izvorom svima koji se ovom tematikom budu bavili ubuduće.